

אלכסנדריה. וושינגטון. ועידה בינלאומית. מה הלאה?

לשנתך אותה

אני חסיד נלהב של הצעה לכנס ועידת-שלום בינלאומית לענייני המזרח התיכון.

מזה שנים אני פעיל למען רעיון זה. השתתפתי בכמה כינוסים בינלאומיים מטעם האו"ם ומוסדות אחרים לשם קידום הרעיון הזה.

אותן הסיבות, שהביאו אותי לתמוך בו, מביאות את הליכוד להתנגד לו בצורה נחרצת. זה מובן לי בהחלט.

דאילו גישתו של שימיעון פרס בימים האחרונים היא תעלומה בעיניי.

את הרעיון עצמו שמעתי בפעם הראשונה מפי יאסר ערפאת.

הוא חיפש דרך להתגבר על הקיפאון כמרחב, ועל החלטתו רבת-השנים של ממשלות ארצות-הברית וישראל להחרים את אש"ף.

ואלה היו עיקרי שיקוליו, עד כמה שיכולתי לעמוד עליהם: מכיוון שארצות-הברית מעניקה תמיכה מוחלטת לישראל ומחרימה את אש"ף, יש לשתף בתהליך השלום את ברית-המועצות, שעמדתה הפוכה.

המונפולין של שתי מעצמות-העל, כפי שבא לידי ביטוי בוועידת-ז'נבה של 1973, אינו רצוי. לכן כדאי לשתף בוועידה את כל חמש החברות הקבועות במועצת-הביטחון של האו"ם — ארצות-הברית, ברית-המועצות, סין, בריטניה וצרפת.

שום מדינה ערבית אינה יכולה לפעול, כשהיא לבדה. בוועידה בינלאומית יהיו מיוצגות כל המדינות הערביות המעורבות בסיכסוך, וכמובן גם אש"ף.

נציגי ישראל ואש"ף נפגשים לעיתים קרובות במועצות-הביטחון של האו"ם, כאשר יש ריון הנוגע לבעיה הפלסטינית, ושני הצדדים מוזמנים. זהו הפורום היחיד שבו הם נפגשים רישית. לכן יהיה קל יותר לממשלת-ישראל להשתתף עם אש"ף במועצת-הביטחון של האו"ם.

אשר לרעיון הקשורה במועצת-הביטחון. מאותה הסיבה יהיה קל יותר לאש"ף להכיר בישראל ולהיכנר עימה בפורום כזה.

לאש"ף קל יותר לקבל את החלטת מועצת-הביטחון 242 כאשר הוא מוזמן לוועידה הנערכת מטעם המועצה, שתתבסס ממילא על החלטה זו.

ומכאן הצעה: לכנס ועידה בינלאומית לשלום במזרח התיכון, בהשתתפות חמש החברות הקבועות של מועצת-הביטחון וכל הצדדים המעורבים בסיכסוך, לרבות ישראל ואש"ף.

עוד כה התנגדו ממשלות ישראל וארצות-הברית נחרצות לוועידה כזאת, כל אחת מטעמים שלה.

ארצות-הברית לא רצתה להכניס את ברית-המועצות עצות בשום צורה שהיא לתהליך-השלום (במרכאות ובלי-מרכאות) במרחב.

והשינוי עברה קשה ובהתמדה כדי לגרש את הסובייטים מן המרחב, שאילו נכנסו ב-1955 תודות לתמיכתם ברעיון הלאומי הערבי ונבצרו עליו דאז, במאל עבדאל-אזר.

המאמץ האמריקאי נשא פרי. הסובייטים סולקו מכל השפעה ברוב ארצות-המרחב, וכיום יש להם אחיזה רק בסוריה, בלב ובכדרום-תימן.

לאמריקאים אין כל חשק להכניס שוב למרחב בשער הראשי, על-ידי ועידה בינלאומית שבה יכהן הנציג הסובייטי כיושב-ראש-ועידה או בכל דרך אחרת.

לבל היותה המייחסה ארצות-הברית אל עניין זה כאל חזרה מבוכשן, שאפשר למכור אותה למוסד קוזה בבוא היום, ובמחיר כבד, במוסגרת המקח והי מימכר האמריקאי-סובייטי העולמי.

מי משלוחי ישראל התנגדו הרעיון זה מטעמים משלהן. ולשום ממשלת-ישראל אין חשק להחזיר את הגדה המערבית ורצועת-עזה — כולן או רובן. ואילו בוועידה בינלאומית יהיו הגדה והרצועה מונחות על השולחן, כנושא העיקרי — וכמעט הבלעדי — של הדיון.

כל ועידה כזאת תתבסס על החלטה 242 — לא החלטה הרמיזית, שממשלת-ישראל חולמת עליה, אלא החלטה המעשית, שעליה קיים קונסנזוס בינלאומי. החלטה זו קובעת שאסור למדינה לרכוש באמצעות מילחמה, ושכוחות ישראל ייסוגו, "משטחים כבושים" (באנגלית) או "מהשטחים הכבושים" (בצרפתית). כשפה הרוסית אין האהודיעה.

ארבע מדינות חמש החברות הקבועות באו"ם מקיימות יחסים עם אש"ף ומנהלות עימו דרישה קבוע. שלוש מהן מכירות רישית בזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית ומקיימות פגישות עם נציגי אש"ף בדרג העליון.

כאשר יתכנס פורום כזה, יהיה קיים בו מלכתחילה קונסנזוס בסיסי לגבי הפיתרון הסביר והרצוי: הבטחת קיומה וביטחונה של ישראל מצד אחד, והקמת מדינה פלסטינית עצמאית (ולכל היותר: במקיסגרת של קונפדרציה עם ירדן) מצד שני.

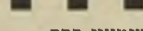
מכיוון של ממשלות-ישראל — ממשלת-הליכוד, ממשלת-המערך וממשלת-האחדות-הלאומית — מנגדות לזה, הן התנגדו לעצם רעיון הוועידה, ודחו אותו מכל וכל.

ועדה שתפקידה יהיה "להכין" את הוועידה, ועדה כזאת יכולה להיפגש כל יומיים, במשך שנה או חמש שנים, פעם בהרצליה ופעם באלכסנדריה.

הדבר מאפשר גם פתיחה לעבר ברית-המועצות, שנפשה יוצאת אל ועידה כזאת.

במיסגרת הרעיון הזה אפשר לקיים פגישות בדרג גבוה, לדבר על חידוש היחסים בין המדינות ועל יהודי ברית-המועצות, ולהכניס חיים לדיפלומטיה הישראלית הקפואה, שבראשה יעמוד עתה שימיעון פרס.

בסך הכל מישחק טוב. אבל גם מישחק מסוכן.

מסוכן מבחינת שימיעון פרס. קודם כל, עליו לשכנע את האמריקאים.

לאלה אין כל חשק לוועידה. אם יסכימו לדבר שיש בו הישג גדול למוסקווה, בוודאי לא ירצו שישראל תגבה את הקומיסיון. הם ירצו לגבות את הקומיסיון בעצמם. במיסגרת היחסים בין שתי מעצמות-העל, המנהלות ביניהן עימות מסביב לכדור-הארץ. זאת הבהירו האמריקאים שבוע השבוע.

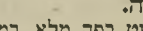
יתכן שפרס יגיד לאמריקאים: אין לכם מה לדאוג. אני אשחק אותה, אבל אדאג שהוועידה לא תתכנס. אעמיד תנאים שמוסקווה לא תוכל לקבלם, מיכשולים שגם מדינות-ערב לא יוכלו להתגבר עליהם.

ממוסקווה אדרוש את חידוש היחסים ואת הגירת היהודים הסובייטיים. לכן לא תוכל מוסקווה להסכים. גם אם אוותר על חידוש היחסים הדיפלומטיים לאלתר (כפי שרמו פרס השבוע) הרי מתן האפשרות לכל היהודים החפצים בכך לצאת מברית-המועצות אינו אפשרי.

חוץ מזה, מוכן שלא אסכים לשיתוף אש"ף בוועידה. והרי ועידה בלי אש"ף אינה באה כלל בחשבון. לא מצרים ולא ירדן יוכלו להסכים לכך, כי זהו חומר-נפץ.

בקיצור: פרס יבקש מן האמריקאים לאפשר לו לפתח את המישחק הזה, מתוך ביטחון ששום דבר ממשי לא ייצא מזה.

וכך אכן אמר, כמעט בפה מלא, במסיבת העיתונאים בוושינגטון, בנוכחות ג'ורג' שולץ.

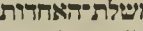

את אותה הסחורה ינסה פרס למכור גם לליכוד. הליכוד אינו מושק מישחקים כאשר זה נוגע לארץ-ישראל השלמה. יצחק שמיר כבר אמר שאינו מסכים בשום פנים להיכנס ל"צרה" הזאת.

אחרי הרוטציה, יהיה המערך במיעוט בממשלת-האחדות. בכל הנוגע לארץ-ישראל השלמה, וזולתו המר נכנס לממשלה כשר 25. הוא יהווה את לשון-האמונים. והמר הוא כעת שבוי של גושי-אמונים, ככול בידיו וברגליו לגוש השולט במפלגתו.

אומנם, פרס יוכל להשתמש בגימיק רב-תכליתי זה כדי לפוצץ את ממשלת-האחדות וללכת לבחירות.

אך האם הוא באמת רוצה בכך? האם הוא מוכן לסכן לשם כך את ה"אמנות" שלו? האם הוא מאמין כי יוכל ללכת לבחירות ולזכות בהישג מרשים תחת הדגל של ועידה בינלאומית?

הליכוד יטען — בצדק — שמי שאינו מוכן לוותר על הגדה והרצועה ומי שאינו מוכן להכיר באש"ף — אל לו לעשות אף את הצעד הראשון לקראת ועידה.

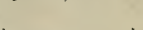
כי מישחקי-מילים יוצרים גם הם מציאות חדשה. מי שמשחק ברעיון של ועידה בינלאומית, גם כשהרעיון קשור בתנאים מתנאים שונים, יוצר בסיס פוליטי חדש. לרעיונות כאלה יש חיים משלהם. בין אם ממשלת-ישראל תרצה בכך, בין אם לא — הרעיון יצבור תנופה ויהפוך נקודת-זינוק לכל התפתחות פוליטית לאחר-מכן.

אומנם, פרס מדבר על ועידה שלא תחליף את המשאומתן הישיר, ושרק "תלווה" משאומתן זה. אך האם יכול מישוה לתאר לעצמו שחמש המעצמות יסתפקו בתפקיד של סטאטיסטים המקשיבים לנאומים של פרס, מבלי להפעיל לחצים משלהן — ביחוד אם יהיה קיים קונסנזוס בין ארבע מהן לגבי הפיתרון הרצוי והדרושי?

האם מישוה מעלה על דעתו כי הקהילה הבינלאומית, שהכירה מוזן באש"ף כנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני (מעמד שהוכר רישית על-ידי עצרת-האו"ם, ושזכותו זכה אש"ף כמעמד של משקף קבוע באו"ם וברוב הזכויות של מדינה-חברה) תוותר על השתתפות אש"ף בוועידה כזאת?

כאשר עולה הרעיון הזה בשם ישראל ומוצריים, ייווצר לחץ בינלאומי גובר והולך לכינוס הוועידה. אם תתכנס הוועידה, יהיה לאש"ף מעמד מרכזי בה. גם אם יופיע תחילה ברמות נציגים פלסטינים, ממוני-אש"ף, במישלחת ירדנית-פלסטינית משותפת.

יש לדברים הגיון משלהם. וההגיון הזה יפעל וייווצר עובדות חדשות.

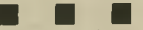

גלל כל הסיבות האלה, אני בעד הרעיון לכנס את הוועידה.

מי שחפץ בפיתרון אמיתי של שלום ישראלי-ערבי וישראלי-פלסטיני חייב לתמוך בכך. מפני שיביא בכרח להידברות בין ישראל ואש"ף, ולפיתרון שיבטיח את קיום ישראל וביטחונה לצד מדינה פלסטינית.

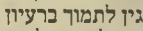
מי שאינו חפץ בכך, מוכרח להתנגד לרעיון הוועידה. לכן נוהג הליכוד בהגיון גמור כשהוא מרסר.

ובאמצע, בין שתי עמדות אלה, יש התעלומה שישמה שימיעון פרס.

מאת גורן אפרת

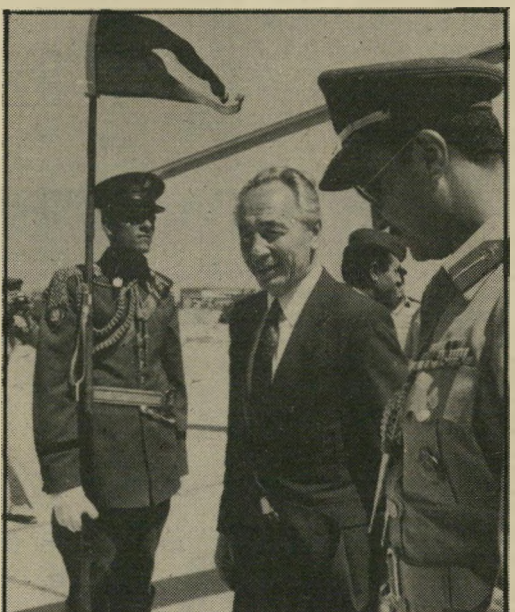
כאשר התכנסה בסוף 1973 וועידת-ז'נבה, עשתה ישראל את הכל כדי לפוצץ אותה מייד, ובעזרת האמריקאים גם הצליחה בכך. ב-1977, כאשר הנשיא ג'ימי קארטר עוד היה טרי וחסר נסיון, נאלצה ממשלת-כגין לתמוך ברעיון הוועידה, אך זאת היתה הסכמה כפויה, ולמעשה בוטלה עוד לפני שנעשה הצעד הראשון. בקמפיין-ווידי השתחררה ממשלת-ישראל סופית מן הסיוט הזה.

עכשיו בא שימיעון פרס ומעורר את הסוס הדרום הזה שוב. זה לא פיתאומי. תחילה המציא פרס, כדרכו בקודש, כמה מילים כדי לחייב את הוועידה, מבלי להזכיר את שמה המפורש. הוא דיבר על "פורום בינלאומי", על "ליווי בינלאומי" ועל "מיט" ריה בינלאומית.

עכשיו, לכבוד הפיסגה המפוארת עם חוסני מובארכ, הוא גם דיבר בגלוי על "ועידה בינלאומית".

מאת גורן אפרת

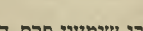

ראש-הממשלה באלכסנדריה: היחליף פרס נוצותיו

מה קרה? האם היתה לפרס התגלות בדרך לקאהיר, כמו שהיתה לשאלו, שהפך לפאול, בדרך לדמשק?

האם החליף הנמר את חברבורותיו והפרס את נוצותיו, ועכשיו הוא דוגל במדינה פלסטינית ובמשאומתן עם אש"ף?

בוודאי שלא. אם כן — מה? מהי הכוונה הנסתרת?

אני חושש כי לגבי שימיעון פרס, הרעיון של הוועידה הוא גימיק.

תעלול פוליטי. פעלול דיפלומטי. תחבולה רב-תכליתית.

כדי להגיע לפיסגה עם חוסני מובארכ ולהשיג הפשרה ביחסים עם מצרים, היה עליו להגיש לו משהו. רעיון חדש. דבר שייראה כתזוזה משמעותית.

הוא לא יכול היה להציג את הדבר האחד שמובארכ זקוק לו: הכרה ישראלית בזכות הפלסטינים להגדרה עצמית, בתוך קוני-פרציה עם ירדן או ביוזמה לה.

היה משהו מצחיק ביומרתם המשותפת של מובארכ ופרס לפתור את הבעיה הפלסטינית. איש לא הסמך אותם — לא את זה ולא את זה. אף לאחד מן השניים אין תמיכה פלסטינית כלשהי, יתא גם הזעירה ביותר.

ולא על כן, רגלו של מובארכ בבולה לעמוד ששמו אש"ף, ורגלו של פרס בבולה לעמוד ששמו ליכוד. איש מהם לא יכול היה לזוז.

התוצאה היתה הורעת-הסיכום המשותפת, שנולדה בצירים נוראים כמו ילד-ענק, אך שלא היתה אלא עובר מת של עכבר.

זהו מיסמך מצחיק בחוסר-התוכן שלו. חסרים בו אף הדברים שמנחם בגין חתם עליהם בקמפיין-ווידי: "הזכויות החוקיות והצרכים המוצדקים של העם הפלסטיני". יש בו פחות מזה: פיתרון הבעיה הפלסטינית על כל היבטיה". בלה-בלה-בלה.

אבל את החלל הריק היה צורך למלא במשהו. וכך עלה הרעיון לשים את הדגש על כינוס הוועידה הבינלאומית — דבר שילבנו יש קונסנזוס ערבי, שאש"ף מסכים לו וחותר אליו. והמאפשר למובארכ לקבוע שאכן השיג תזוזה משמעותית מצד ישראל.

מבחינת פרס, יש לרעיון כמה יתרונות נלווים. הוא מאפשר את המשך המגעים עם מצרים, במיסגרת של